

	KNBF Sikkerhetsbesiktigelse av fritidsbåter Kapittel 10 RIGG				Nr.: 10.0
	Utgitt av: KNBF SEK	Godkjent av: GS	Utgitt/publisert 2017.09.01	Erstatter dok utgitt: Alle tidligere	Side 1 av 4

KAPITTEL 10 RIGG

Pos	Del/system	Kontroll	Anvisninger
10.0	RIGG	Visuell besiktigelse	
	ISO-standard		

	KNBF Sikkerhetsbesiktigelse av fritidsbåter Kapittel 10 RIGG			Nr.: 10.0
	Utgitt av: KNBF SEK	Godkjent av: GS	Utgitt/publisert 2017.09.01	Erstatte dok utgitt: Alle tidligere

Pos	Del/system	Kontroll	Anvisninger, hva skal sjekkes
10.1	Mast, bom og beslag	Visuell besiktigelse	<p>Mast og bom i tre skal være uten råteskader, åpne limfuger eller andre strukturelle skader. Kontroller innfesting av stående rigg, beslag og seilskinner.</p> <p>Mast og bom i metall eller plast kontrolleres angående skader, retthet, sprekkdannelse ved gjennomføringer, korrosjon samt innfesting av stående rigg og beslag. Kontroller blokkskivenes funksjon og slitasje.</p>
10.2	Stående rigg	Visuell besiktigelse	<p>Kontroll av skader på wire, rigg, spleiser, endestykker samt strekkfisker. Strekkfisker skal være sikret.</p> <p>OBS! Sikringen må ikke kunne påvirkes av f.eks. et fokkeskuddstikk.</p> <p>Det bør anvendes strekkfiskbeskyttere.</p>
10.3	Løpende rigg	Visuell besiktigelse Funksjonsprøving	<p>Ingen skader eller unormal slitasje på wire eller tauverk. Wirefall med halepart av tauverk kontrolleres om mulig ved skjøten.</p> <p>Låsing av akterstag og skjøte skal fungere godt.</p>

	KNBF Sikkerhetsbesiktigelse av fritidsbåter				Nr.:
	Kapittel 10 RIGG				10.0
Utgitt av: KNBF SEK	Godkjent av: GS	Utgitt/publisert 2017.09.01	Erstatte dok utgitt: Alle tidligere	Side 3 av 4	

TIPS FOR KONTROLL AV RIGG

En seilbåts rigg kan i visse tilfeller være den eneste sikkerhetsfaktor båtenes besetning må sette sin lit til. Ved meget hardt vær orker seilbåtenes motorer sjelden å drive båten mot vind og sjø, da er effektiv rigg og seil kanskje eneste muligheten til å komme unna en lestrand.

Disse besiktelsestips kompletterer de ordinære anvisninger og er ikke ment å føre til bedre plasseringer under kappseilaser, men har til hensikt å gjøre båten sikrere i hardt vær.

Moderne seilbåter har nesten utelukkende aluminiumsmaster. Disse er utrolig sterke dersom de dimensjoneres og stages korrekt. En liten skade kan likevel få ødeleggende effekt. Sjekk at masten ikke har noen bulker, eller hvis den besiktes avrigget: at den heller ikke har noen permanent bøyning. Det er også viktig at det ikke monteres et større antall beslag på en liten flate på masten, eller at det er tatt hull på en slik måte at en for stor del av masteveggen er tatt bort. Master har blitt slitt rett av ved dekk når en ukyndig person har montert kick-feste, og mange bryteblokker direkte ovenfor dekknivået. En slik avslitt mast kan i liten sjø skjære gjennom bordkledningen på kort tid.

Stagningen på en rigget båt må være harmonisk utført og forspent. Visse kappseilingsbåter kan ha riggen utrolig løst forspent. Men dersom spenningen i vantene er jevnt fordelt kan den stå sikkert uansett hvor hardt man belaster den. Toppvantene er lengst og får størst tøying ved belastning. Mastetoppen må ikke få falle for mye av mot le når båten seiler. Undervant og eventuelle mellomvant (på flersalingsrigger) må derfor ikke være vesentlig hardere forspent enn toppvantene. I lengderetning stages riggen med samme stagen som i mange klasser anvendes for å trimme båten med.

På brøkdels-rigger er det som oftest et akterstag. At disse går an å strekke på en hensiktsmessig måte, og at det går an å feste de sikkert i strukket tilstand er av største betydning for at masten skal stå igjen. Mange brøkdels-riggede båter har istedet for akterstaget kraftig bakovervinklet salingshorn, og vantene festet langt aktenfor masten. Her blir lastene meget store på salingshornene, derfor bør disse kontrolleres med hensyn til styrke og godt utført festing i masten. En slik rigging bør være meget kraftig forspent for å fungere sikkert.

Masthead-rigger er ofte enklest å stage sikkert. De bør være godt fastspent i såvel stag som vant. Etersom disse rigger oftest er for ganske store forseil, blir belastningen på forstaget stor.

Kreftene overføres via mastetoppen til akterstaget som ofte er utstyrt med en eller annen form for strammeanordning. Kontroller at denne virkelig fungerer tilfredsstillende og at den ikke kan glippe.

Toppvant og eventuelle mellomvant føres over salingshornene. Her skal salingsnokken være låst på wiren slik at salingshornet ved belastning ikke kan glide opp eller ned. Salingshornet skal danne delingslinjen i den vinkel vantet danner over salingsnokken. Dersom det finnes låseskruer eller andre skarpe kanter på salingsnokken må denne beskyttes på en eller annen måte 0 enten med tape eller med spesiell salingshornbeskyttelse. Ellers kan et forseil bli sittende fast og rives istykker. Nye seilmaterialer som My lar og Kevlar er spesielt ømtål- ige for mekanisk påvirkning.

De følsomme punkter for vantene og stagen er inn festningene. Pass på at de ikke sitter slik at de står i bend. Påpressede endestykker på wire kan få kordeler til å bryte dersom de ikke er riktig monterte.

Reving er en viktig sikkerhetsfaktor. Kan storseilets flate ikke reduseres i hardt vær, kan det innebære at båten blir umulig å manøvrere eller seile i det harde været. Eldre båter har ofte rullerevsanordning med et snekkedrev ved bommens innerende. Kontroller at denne fungerer, og at en tilpasset sveiv finnes tilgjengelig.

	KNBF Sikkerhetsbesiktigelse av fritidsbåter			Nr.:
	Kapittel 10 RIGG			10.0
Utgitt av: KNBF SEK	Godkjent av: GS	Utgitt/publisert 2017.09.01	Erstatter dok utgitt: Alle tidligere	Side 4 av 4

På moderne rigger anvendes hurtigrev, vanligvis med festekroker for storseilets halshorn og revingsliner til revingsmaljer ved akterliket. Kontroller at systemet virkelig fungerer, f.eks. at revingsmaljene ved masteliket ikke er for tykke for revingskrokene, og at avlastere og vinsjer fungerer og sitter slik at de kan anvendes.

Rullesystemer for reving blir stadig vanligere. Ofte innebærer det at seilet rulles inn for å minske seilarealet ved økende vind. Det stilles meget store krav til at systemet er godt inntrimmet, og at lagringene gjør det mulig at systemet går an å rotere selv ved belastning.

Seilene er seilbåtens eneste motor når hjelpemaskineriet ikke fungerer. Kontroller at storseilet og hardbelastede forseil virkelig er hele i duker og sømmer. Akterliket på forseilet slites hardt når det piskes mot riggen ved slag. Derfor er det viktig å se over dette for å kunne stole på seilet når vinden virkelig drar i.

Seil som er tilpasset for bruk med spiler bør også være utrustet med hele spiler. Mangler spiler f.eks. i et storseil kan den løse spilelommen flerres istykker med det resultat at hele seilet revner, og båten mister sin drivkraft.